

Brug handsker, og luft ud

Maling kan indeholde og afgasse mange kemikalier til luften, og der kan være tale om både sundhedsskadelige stoffer og stoffer, der kan være problematiske for miljøet. Det viser vores test af maling.

Luft ud, når du maler, bliv ved med at lufte ud et stykke tid bagefter, og lad gerne være med at opholde dig i de nymalede rum i nogle dage efter. Nypåført maling kan nemlig afgive masser af kemikalier til luften – særligt i de første dage.

Det er den kortfattede konklusion på den omfattende undersøgelse af kemien i maling, som Forbrugerrådet Tænk har lavet. Undersøgelsen viser desuden, at der i nogle malinger er kemikalier, som kan være problematiske for både sundheden og miljøet.

“Vi får ofte spørgsmål fra forbrugere om kemi i maling, og med den test, vi har lavet, kan vi nu give et godt overblik over, hvad forbrugerne skal overveje, når de vælger maling,” siger Christel Søgaard Kirkeby, ansvarlig for testen hos Forbrugerrådet Tænk.

En af de ting, der er undersøgt i testen, er afgangningen af kemikalier. Når du maler, vil der nemlig være kemikalier, som slipper malingen og afgasser til luften, og som du derfor indånder. Denne afgangning vil fortsætte, mens malingen hælder. Normalt måler man først, hvor meget malingen afgasser, fra dag tre, men i vores test har vi også undersøgt afgangningen allerede første og anden dag. Det har vi undersøgt i tre nymalede hjem og i en kammertest i laboratoriet. Vi har undersøgt 30 forskellige malinger.

“Testene viser, at der især den dag, man maler, og dagen efter at man har malet, er meget store afgasninger af kemikalier fra malinger. Vi har målt afgasning af op til 91 forskellige kemikalier pr. maling og i store mængder fra nogle af malingerne,” siger Christel Søgaard Kirkeby.

Nadja Lynge Lyng, faglig leder og indeklimaspecialist på Teknologisk Institut, har været med til at udføre testen. Hun fortæller, at der er målt afgasning af stoffer, som typisk ikke måles i standardmålinger efter tre eller 28 dage.

“Vi har bl.a. målt afgasning af ammoniak fra nogle malinger i koncentrationer, som kan opleves ubehagelige og give akutte gener, hvis man ikke lufter ordentligt ud. Derudover har vi målt enkelte stoffer, som er kategoriseret som CMR-stoffer – altså stoffer, der kan give kræft eller skader på arvemateriale eller skade forplantningsevnen – på de første dage for nogle af malingerne,” siger hun.

Testen viser, at der er forskel på, hvor meget de forskellige typer af maling afgasser; fx afgasser olie-maling til træ og metal væsentlig mere end vandbaseret maling. Testen viser også, at maling med en højere glans har en tendens til højere afgasning af kemikalier.

Problematiske konserveringsmidler

Maling – især vandbaseret maling – indeholder ofte konserveringsmidler, som er tilsat for at undgå, at malingen rådner. I mange år blev det meget allergifremkaldende konserveringsmiddel MI – methylisothiazolinon – brugt i maling, men vi har kun fundet meget små mængder af stoffet i testen, hvilket viser, at branchen har arbejdet aktivt på at udfase brugen.

Til gengæld har vi fundet det beslægtede konserveringsmiddel BIT – benzisothiazolinon – i flere malinger, både i små mængder og i større koncentrationer.

Testen er muliggjort takket være Realdania og Grundejernes Investeringsfond.

oner. Som MI er også BIT allergifremkaldende og kan være problematisk for miljøet. Risikoen for allergi stiger med koncentrationen og mængden, man udsættes for. Det er tilladt at konservere maling med BIT.

For de to malinger med den højeste koncentration af BIT har vi desuden testet, hvor meget der afgasses til luften efter påførelsen af malingen. På tredjedagen kunne vi måle koncentrationer af BIT i luften – både i vores kammertest og i de nymalede hjem.

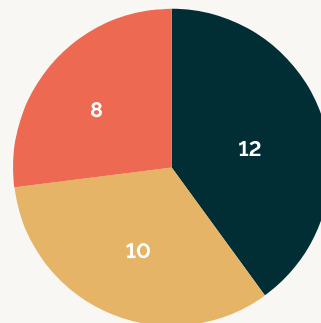
”Vi er overraskede over, at der findes så høje mængder af BIT i luften. Man har tidligere antaget, at det primært var MI, der afgassede, så at vi nu også har viden om, at BIT afgasser i store mængder, er bekymrende. For de mennesker, der er allergiske over for BIT, vil en afgasning af BIT kunne være problematisk, men det kan også være et problem for dem, som er allergiske over for de andre isothiazolinoner som fx MI,” siger Rikke Liljeroth Lindeberg Bille, chef for allergimærkningen Asthma Allergy Nordic hos Astma-Allergi Danmark.

De allergiske reaktioner over for BIT kan være udslæt og voldsomme hævelser, der giver problemer med vejrtrækningen. Rikke Liljeroth Lindeberg Bille anbefaler derfor, at man helt undgår at bruge maling med isothiazolinoner.

Der er regler for, at maling, som er konserveret med BIT eller andre isothiazolinoner, skal være mærket, så du kan lede efter ”isothiazolinon” på etiketten, hvor det kan stå som det mindre mundrette 1,2-benzisothiazol-3(2H)-one. ▶

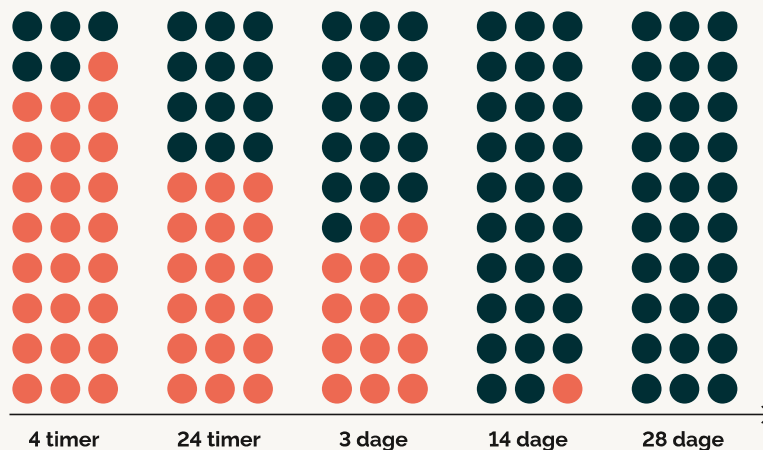
18 ud af 30 malinger indeholder konserveringsmidlet BIT

- Uden BIT
- Lavere koncentration, > 100 mg/kg
- Højere koncentration, 100-400 mg/kg

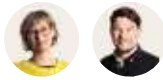

Sådan har malingerne afgasset over tid

Figuren viser, hvor stor afgasningen i de 30 malinger har været over tid. TVOC betegner summen af de flygtige organiske forbindelser.

● Høj TVOC, > 300 µg/m³ ● Lav TVOC, < 300 µg/m³

Pas på dig selv, når du maler:

- Brug handsker, når du maler. Maling kan nemlig både indeholde allergifremkaldende stoffer og være ætsende og er under alle omstændigheder ikke god at få på huden.
- Tjek, om der på etiketten er anbefalinger om brug af andre værnemidler.
- Luft ud med gennemtræk, både når du maler og i god tid efter. Udluftning er især meget vigtig i de første tre dage, men sørg også for jævnligt at lufte ud i de kommende uger, efter at du har malet. Det kan derfor være bedre at male om sommeren, fordi det er lettere at få luftet ud.
- Vent med at tage rummet i brug – i hvert fald tre dage – indtil afgangningen er faldet meget.

"I testen kan vi se, at der er god overensstemmelse mellem brugen af BIT og mærkningen med det. Der er dog eksempler på, at BIT kan komme fra råvarerne og derfor kan findes i mindre mængder i malingen, selvom det ikke er deklareret. Man kan være sikker på at undgå isothiazolinoner ved at vælge maling med Asthma Allergy Nordic-mærket," siger Christel Søgaard Kirkeby.

Høj pH som alternativ til konservering

I testen har vi desuden undersøgt malingernes pH-værdi. Hvis en maling er uden konserveringsmiddel, kan holdbarheden nemlig forlænges ved en øget pH-værdi. I en maling har vi således målt en pH-værdi på 12,8. Ifølge Miljøstyrelsen er pH-værdier på over 11,5 "ekstreme".

"Det drejer sig om en kalkmaling, som dog også er faremærket som ætsende. Det skal du tage meget alvorligt," siger Christel Søgaard Kirkeby, som understreger, at du derfor også skal huske at bruge handsker, når malingen har en høj pH-værdi.

Problemer med markedsføringen

En af de testede vandbaserede akrylplasmalinger er ikke så allergivenlig, som man kan tro. Malingen er anbefalet af det svenske astma- og allergiforbund, og dermed er det nærliggende at tro, at den er fri for allergifremkaldende stoffer.

"Det fremgår dog af emballagen, at anbefalingen ikke gælder for påførelsen og de første to uger, efter at man har malet. Det er dermed en lidt pudsigt anbefaling, som ikke dækker en stor del af udsættelsen," siger Christel Søgaard Kirkeby.

Malingen har en højere koncentration af BIT, og dermed kan man ikke bruge allergimærket fra det sven-

ske allergiforbund til at undgå allergifremkaldende konservering. Det fremgår også af etiketten, at malingen bl.a. indeholder BIT, og at den kan være allergifremkaldende. Ifølge Christel Søgaard Kirkeby kan det derfor diskuteres, om markedsføringen er i orden, når der på malingen står, at den "er astma- og allergivenlig".

PFAS i to malinger

Vi har desuden fundet en større mængde total organisk fluor, som er en indikator for de omstridte PFAS-kemikalier, i to af de testede malinger. PFAS'er kan både være skadelige for miljøet og for helbredet, og både Danmark og EU arbejder på at få forbudt disse evigheds-kemikalier i bl.a. maling.

Den ene maling med PFAS er fra Bilka. På spørgsmålet om, hvorfor der er PFAS i, svarer Ditte Fast Bonde, kvalitetschef i nonfood i Salling Group:

"Vi er overraskede over resultatet (...), da der ikke bevidst tilsættes PFAS til malingen. Derfor vil vores leverandør undersøge dette yderligere."

Der er også fundet en indikation på brug af PFAS i en maling fra Farrow & Ball, som ligeledes lader til at være overrasket over fundet.

"Du kan være sikker på, at hvis Farrow & Ball opdager PFAS i nogen råmaterialer, vil vi arbejde sammen med leverandøren for at få dem fjernet uden at påvirke vores produkts kvalitet, æstetik eller ydeevne," siger Farrow & Balls kommunikationschef, Amy Furze, som understreger, at virksamheden ikke "bevidst tilfører PFAS til nogen af de malinger, vi fremstiller".

Ifølge Christel Søgaard Kirkeby er det ikke første gang, at Forbrugerrådet Tænk har opdaget PFAS, som virksomhederne ikke har været bevidste om, i produkter. ■

På taenk.dk kan du læse mere om testen og se, hvilke malinger du skal undgå, og hvilke du trygt kan vælge.

Pas på miljøet:

- Køb ikke mere af den, end du har brug for.
- Vælg miljømærket maling.
- Mal så lidt som muligt. Undlad at male, hvis det er muligt, og se, om du kan nøjes med at male en enkelt gang. Det er bedre for miljøet.
- Husk, at maleraffald altid skal afleveres som 'farligt affald' på genbrugsstationen.

Mineralsk maling er bedre for klimaet

Men det er mængden af den maling, du bruger, der gør størst forskel for klimaet.

Vil du male mere klimavenligt, skal du bruge mineralsk maling. Det vil sige silikat- eller kalkmaling. Det konkluderer Martha Lewis, som er head of materials hos arkitektfirmaet Henning Larsen. Hun har i forbindelse med Forbrugerrådet Tænks store test af maling beregnet 30 malingers klimapåvirkning.

Men vil du male så klimavenligt som muligt, handler det dog mere om at bruge så lidt maling som overhovedet muligt.

"For alle typer af maling gælder det, at det er mængden af maling, du bruger, der gør den største forskel for klimaet, og her er det vigtigt at se på malingens rækkeevne i forhold til den overflade, du skal male.

Jo bedre rækkeevne malingen har, jo mindre skal du bruge af den, og det samme gælder, hvis du skal male på et meget glat eller lyst underlag," siger Martha Lewis.

For at få dit forbrug af maling ned bør du dog også overveje, hvor ofte du maler, og om du kan leve med et enkelt lag maling i stedet for fx tre.

"Det er på tide, at vi som forbrugere tænker klimapåvirkningen ind, når vi maler, og det kan vi bl.a. gøre ved at gentænke det, vi opfatter som æstetisk flot. Vi kan overveje ikke at male eller at male sjældnere. Og når vi maler, så skal vi bruge så få lag som muligt," siger Martha Lewis.

Det får du, hvis du vælger miljømærket maling

Ifølge Michael Kristensen, afdelingschef i Miljømærkning Danmark, lever miljømærket maling bl.a. op til skrappe kemikaliekraav ved fx ikke at måtte indeholde ingredienser fra EU's liste over stoffer, som er mistænkt for at være hormonforstyrrende.

"Som forbruger får du en maling, der passer bedre på miljøet og din sundhed. Samtidig ræk-

ker malingen langt, dækker godt og er modstandsdygtig, fordi der bliver stillet skrappe krav til kvaliteten. Det har stor betydning for miljø og klima, at man ikke skal bruge lige så meget maling, samt at man ikke skal male så ofte," siger han.

Vær dog opmærksom på, at miljømærket maling kan indeholde konserveringsmidlet BIT.